

Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университетінің «6D021000 – Шетел филологиясы» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған

Куркимбаева Айжан Муратовнаның

«Туристік блогинг: коммуникативтік стратегиялар мен тактикалар (ағылшын және қазақ тілдері материалдары негізінде)» атты диссертациялық жұмысына реєсми рецензенттің

ПІКІРІ

1. Зерттеу тақырыбының өзектілігі және жалпы ғылыми, жалпы мемлекеттік бағдарламалармен байланысы

А.М. Куркимбаеваның диссертациялық зерттеуі ағылшын және қазақ тілдері материалдары негізінде туристік блог-дискурста қолданылатын коммуникативтік стратегиялар мен тактикаларға арналған өзекті тақырып аясында орындалды. Автор дискурстың заманауи түрлерінің бірі туристік блог-дискурсті кешенді түрде жан-жақты зерттеді. Теориялық материалды шолу және егжей-тегжейлі практикалық зерттеу диссертацияға туристік блог-дискурстың негізгі белгілерін анықтауға және туристік блогингтің интернет-байланыс жанры, оның акпараттық, бағалауыш, уәжделген, персуазивті, аффилативті және әсер ету сипатындағы маңызды рөлін анықтауға мүмкіндік берді. Зерттеу жұмысында, туристік блогинг туристік дестинациялар мен туристік өнімдерді нарықта ілгерілетудің маңызды алаңына айналды, туристік блог жүргізу тек туристік акпаратты беру арнасы немесе құралы ғана емес, сонымен қатар адресаттарға туристік өнімді сатып алуға итермелейтін сипатқа ие болуымен түсіндіріледі. Коммуникативтік стратегиялар, сондай-ақ оларды жүзеге асыратын тактика мен тәсілдер, саяхат блогының пост-мәтіндері мысалдары негізінде қарастырылған.

2. Алынған ғылыми нәтижелері

Диссертациялық жұмыстың мазмұны, құрылымы, тілі, ғылыми әдебиеттерді пайдалану дәрежесі, көлемі философия докторы (PhD) дәрежесіне қойылатын талаптарға сәйкес келеді. Зерттеу барысында қол жеткізген ғылыми нәтижелер мен тұжырымдар тиянақталып, негізгі ойлар түйінделген. Нактырақ айтсақ:

– Блогинг коммуникациясының негізгі түсініктері блог, блог-дискурске байланысты жасалған ғалымдардың теориялық еңбектеріндегі анықтамалар мен пікірлер талданып, диссертант тарарапынан, туристік блогингке туристік медиа, жарнама, PR, маркетингтік және туристік дискурстардың тоғысында пайда болған гибридті дискурс түрі – туристік блог-дискурсқа сипаттама берілген.

– Туристік блог-дискурс адресатына әсер ететін тілдік құралдарды анықтауға мүмкіндік беретін лингвистикалық, стилистикалық, дискурсивті, прагматикалық талдау әдістерін біріктіретін лингвопрагматикалық көзқарас тұрғысынан алғаш рет зерттелген. Коммуникативтік стратегиялар мен тактикалар – туристік блогосферада мақсатқа жетудің перлокутивті тиімділігін жүзеге асыратын тілдік құралдар екендігі анықталған және нақты

мысалдармен негізделген. Докторант тарапынан, туристік блогинг классификациясына толықтырулар ұсынылды.

– Зерттеу барысында докторант тарапынан, туристік дестинацияның салт-дәстүріне құрмет тактикасы, персуазивті сипаттағы тақырыптарға апелляция тактикасы, кеңеске жүгіну тактикасы, діни туризм сегменті бойынша сакралдылықта жүгіну, діни іс-шараларға апелляция, спорттық туризм бойынша спорттық іс-шараларға апелляция тактикасы ұсынылып, талданды.

– Зерттеу барысында ағылшын және қазақ туристік блогосферасының мысалында алғаш рет осы мәдениеттерге тән негізгі коммуникативті стратегиялар мен коммуникативті тактикалар сипатталып және туристік блог-дискурстың қатысушылары ретінде ағылшын және қазақ тілді аудиторияның сөйлеу мінез-құлқының лигвомәдени ерекшелігі анықталған. Туристік блог дискурсының мақсатты ерекшелігі анықталған. VIP туристік дискурс пен бюджеттік туристік дискурс және туристік сферада танымалдықта ие болып келе жатқан тақырыптық діни туризм және спорт туризмін жүзеге асыратын коммуникативті стратегиялар мен тактикалардың вербалды, бейвербалды тәсілдері нақты зерделенген.

3. Диссертацияның ғылыми нәтижелері, тұжырымдары мен қорытындыларының жаңашылдығы

Бірінші ғылыми нәтиже жаңа болып табылады. Дискурстың осы түрін сипаттайтын негізгі ережелерге сәйкес келетін медиа, жарнама, PR, туристік және маркетингтік дискурстың қылышында пайда болған дискурстың гибридті түріне қатысты «блог», «блог дискурсы» және «туристік блог дискурс» ұғымдарының анықтamasы берілді.

Екінші ғылыми нәтиже жаңа болып табылады

Медиаблогтың жанрлық және функционалды-семантикалық белгілері анықталды. Медиаблогтар келесі параметрлермен: жанрлық безендіру, медиа параметр, мультимедиа, гипермәтіндік, интертекстуалдылық, дискурсивті параметрлер, полифониялық, лингвостилистикалық параметрлері бойынша сипатталып, фонетикалық-графикалық, лексикалық, синтаксистік және стилистикалық құралдардың жиынтығы анықталды. Аталмыш құралдар адресаттарды туристік өнімді тұтынуға бағыттайтын иландыруға қажетті ықпалын жасайды. Ағылшын тіліндегі туристік блог-дискурсының коммуникативті әсері эмоционалды-экспрессивті, бағалауыш лексикалық бірліктерді қолдану арқылы жасалатындығы дәлелденді.

Үшінші ғылыми нәтиже жаңа болып табылады

Блогты жіктеудің дифференциалды белгілері анықталды. Лингвист – ғалымдар ұсынған блог класификациялары талданып, нәтижесінде докторант туристік блогингтің класификациясына толықтырулар ұсынды.

Төртінші ғылыми нәтиже ішінше жаңа болып табылады

Қазіргі тіл білімінде «коммуникативті стратегия» және «коммуникативті тактика» ұғымдары жан-жақты талданып, докторант коммуникативті тактиканы «нақты коммуникативтік қадамдар жиынтығы» деген анықтама ұсынды.

Бесінші ғылыми нәтиже жаңа болып табылыды

Ағылшын және казақ тіліндегі туристік блог–дискурстағы басты коммуникативтік стратегия позитивті коммуникативтік стратегия мен құндылықтарға бағытталған коммуникативтік стратегия болып табылатындығы анықталды. Қарастырылған стратегия тоғыз коммуникативті тактика негізінде талданды. Коммуникативтік стратегияның негізгі компоненттері коммуникативтік мақсатқа жету үшін адресант жоспарлаған когнитивтік процесс ретінде анықталды. Зерттеу барысында ағылшын және қазақ тілдеріндегі туристік пост-мәтіндердің аргументативті, когнитивті, персуазивті табиғаты көрініс тапқан.

Алтыншы ғылыми нәтиже жаңа болып табылыды

Туристік блог дискурсының мақсатты ерекшелігі анықталды. Докторант VIP туризм және бюджеттік туризмнің коммуникативтік стратегиялары мен тактикаларын жақсы зерттеген, сондай-ақ, тақырыптық бағыт бойынша діни және спорттық туризмге талдау жүргізілді. Зерттеуші тарапынан коммуникативті тактиканың 6 түрі (туристік дестинацияның салт-дәстүріне құрмет тактикасы, персуазивті сипаттағы тақырыппаттарға апелляция тактикасы, кеңеске жүгіну тактикасы, діни туризм сегменті бойынша сакралдылықта жүгіну, діни іс-шараларға апелляция, спорттық туризм бойынша спорттық іс-шараларға апелляция тактикасы) ұсынылды.

4. Диссертациялық зерттеудің ішкі бірлігі

Диссидентант қарастырылған ғылыми тақырыпты игеруде көп ізденгендейді, теориялық еңбектерді оқып жан-жақты мағлұмат алғандығы, жазу стилі төсөлгендігі байқалады. Ғылыми деңгейінің өскендігі, блогинг пост-мәтіндерімен жұмыс жасауда талдау ерекшелігінің тиянақтылығы аңғарылады. Ойы жинақы, тұжырымдары жүйелі әрі ғылыми жұмыста тиянақтылық бар. Тақырыбы айқын және оның зерттелу деңгейінің жоғары, кәсіби мамандардан тәлім алғандығы, тәжірибе жинақтағандығы аңғарылады, әрі зерттеп отырған тақырыбының жоспарын нақты әрі дұрыс құруға, ғылыми аппаратын дұрыс анықтауы және дереккөздерді орынды пайдаланып, өзінің пікірін ішкі бірлікті өрбітіп, мазмұн тұтастығын нақты тұжырымдауға мүмкіндік берген. Ұсынылған тұжырымдар бір-бірімен байланыста қарастырылған, жұмыстың ішкі бірлігі сақталған. А.М. Куркимбаеваның диссертациясы бастапқы қойылған мақсатқа сәйкес орындалды, зерттеу міндеттеріне сәйкес келеді. Ғылыми нәтижелер мәлімделген зерттеу мақсатын шешуге қызмет етеді. Диссертацияның құрылымы зерттеудің мақсаттары және міндеттеріне сәйкес келеді. Жұмыс кіріспе, З бөлім және әр бөлім бойынша үш тақырыпшадан, әр бөлім бойынша тұжырымнан, қорытынды, пайдаланылған әдебиеттер тізімі және қосымшалардан тұрады.

5. Ғылыми нәтижелердің практикалық құндылығы

Осы диссертацияның теориялық құндылығы ағылшын және казақ тілінде қарастырылған заманауи коммуникативті лингвистика, сонымен қатар медиалингвистика ғылымдары үшін аса жоғары. Зерттеу барысында алынған негізгі нәтижелер ағылшын және қазақ тіліндегі туристік блог-дискурстың табиғатын одан әрі зерттеуге ықпал етеді.

Жұмыстың нәтижелері магистранттар мен докторанттардың «Мәдениетаралық коммуникация теориясы», «Коммуникативтік лингвистика», «Дискурс талдау», сияқты ғылыми курстар мен семинарлар жүргізуде, оқу құралдарын жазуда, сондай-ақ практикалық ағылшын тілінде, студенттердің дипломдық жұмыстарын жазу кезінде және сонымен қатар трэвел блоггингты одан әрі зерттеу жұмыстарына негіз ретінде қолдануға болады.

6. Академиялық адалдық принциптеріне сәйкестігі

А.М. Куркимбаева диссертациялық жұмысында академиялық адалдық принципін толықтай ұстанған. Ізденуші авторлық құқық нормаларын сақтаған және зерттеу жұмысында 154 дереккөзді және ағылшын туристік блогинг пост-мәтіндері мен қазақ туристік блогинг пост-мәтіндерін пайдаланған.. Ізденуші авторлық құқық нормаларын сақтаған. Әдебиеттерге, авторларға және олардың түйінді сөздеріне сілтеме беріп отырады. Ғылыми жұмыста академиялық адалдық принципіне қайши келетін қандай да тұжырым, мәтін немесе идея бұрмалаушылықтарын байқамадық.

7. Диссертацияның негізгі ережелері, нәтижелері және қорытындыларының толық жариялануына растама

Зерттеу жұмысының негізгі ғылыми нәтижелері мен қорытындылары бойынша отандық және шетелдік басылымдарда, халықаралық ғылыми-теориялық және тәжірибелік конференцияларында 18 ғылыми мақала жарияланған. Scopus мәліметтер базасына енгізілген 85 % процентилді 2 мақала, халықаралық конференцияларда 7 мақала, ҚР БФМ Білім және ғылым саласындағы бақылау комитеті бекіткен басылымдарда 7 мақала, ҚазХҚЖӘТУ Хабаршысында 1 мақала және ҚазҰҚПУ – нің Хабаршысында 1 мақала жарияланды.

8. Диссертацияға берілген ескертпелер, ұсыныстар

Жұмыстың маңызды жақтары – туристік блогингта қолданылатын коммуникативтік стратегиялар мен тактикаларды жүзеге асыру тәсілдерін сипаттауы және талдауы. Бұл мәселелер шетел филологиясында алғаш рет ғылыми тұрғыдан жоғары деңгейде негізделген деууге болады.

Диссертациядағы ғылыми және практикалық салаларына қосатын үлесінің маңызды екендігіне тағы да бір мәрте назар аудара отырып, диссидент болашақтағы ізденістерінде мына мәселелерге зейін қояр деген мақсатта төмендегі ұсыныстарды көрсетеміз.

1) Болашақтағы ізденістерде туристік блог-дискурс материалдарын дискурсивті-когнитивті тұрғыдан зерттесе, тағы бір құнды қолданбалы сипаттағы еңбек келері сөзсіз.

2) Осы зерттеулер нәтижесін түрлі сөздіктер мен оқу-әдістемелік құралдар ретінде шығару.

Бұл ұсыныстар жұмыстың жалпы мазмұны мен сапасына, құндылығы мен өзектілігіне нұксан келтірмейді.

9. Диссертацияның ғылыми дәрежелер беру ережелері талаптарына сәйкестігі.

«Туристік блогинг: коммуникативтік стратегиялар мен тактикалар (ағылшын және қазақ тілдері материалдары негізінде)» атты диссертациялық жұмыс – тақырыбы өзекті, ғылыми аппараты дұрыс, жұмыстың ішкі бірлігі бар және ғылыми жаңалығы жинақталған, ҚР Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің «Ғылыми дәреже беру ережесі» талаптарына сәйкес келеді. Жоғарыда айтылғандарды негізге ала отырып, Куркимбаева Айжан Муратовнаның «Туристік блогинг: коммуникативтік стратегиялар мен тактикалар (ағылшын және қазақ тілдері материалдары негізінде)» атты диссертациясы «6D021000 – Шетел филологиясы» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайық деп бағаланады.

Ресми рецензент:

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университетінің, Шетел
филологиясы кафедрасының профессоры,
филология ғылымдарының докторы

К.К. Дүйсекова

Тел: +7 701 789 84 81
E-mail: kuliash@yahoo.fr

